

2009–2011 METŲ BENDRASIS PRADINIO UGDYMO PROGRAMOS PLANAS

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. 2009–2011 mokslo metų bendrasis pradinio ugdymo programos planas (toliau – Bendrasis planas) reglamentuoja pradinio ugdymo programos, specialiųjų ugdymosi poreikių mokiniams pritaikytos programos, taip pat ir neformaliojo ugdymo įgyvendinimą mokyklose.

2. Bendrojo plano paskirtis – padėti mokyklai tikslingai, kryptingai, veiksmingai planuoti, organizuoti ir įgyvendinti pradinio ugdymo programą.

3. Bendrajame plane vartojamos sąvokos:

Dvikalbis ugdymas – tautinės mažumos mokomąja kalba mokyklos pasirinktas ugdymo modelis, pagal kurį dalis pradinio ugdymo bendrosios programos dalykų mokoma lietuvių kalba.

Ilgalaikis ugdymo turinio planas – pagal pradinio ugdymo bendrąją programą mokytojo numatyti mokinių mokymosi pasiekimai, ugdymo turinio gairės mokyklos numatytam laikotarpiui (metams, dvejiems ar pusmečiui).

Individualus ugdymo planas – konkrečiam mokiniui pagal jo poreikius ir mokymosi galimybes parengtas ugdymo planas.

Kontrolinis darbas – ne mažesnės kaip 30 minučių trukmės savarankiškas, projektinis, kūrybinis ar kitoks atliekamas ir įvertinamas darbas, skirtas mokinio pasiekimams ir pažangai patikrinti baigus dalyko programos dalį.

Kryptingas meninis ugdymas – įvairių meno sričių (bendrųjų meninių) gebėjimų arba vienos meno srities gebėjimų gilesnis ir platesnis ugdymas.

Mobilioji grupė – mokinių grupė, sudaryta dalykui diferencijuotai mokyti ar ugdymui individualizuoti, projektų veiklai vykdyti, pedagoginei ar specialiajai pedagoginei pagalbai teikti.

Mokyklos mokomoji kalba (kalbos) – kalba, kuria įgyvendinamos ugdymo programos.

Mokyklos pradinio ugdymo planas – vadovaujantis Bendroju planu vieneriems ar dvejiems mokslo metams mokyklos parengtas planas pradinio ugdymo programai įgyvendinti.

Pamoka – nustatytos trukmės mokytojo organizuojama kryptinga mokinių veikla, kuri padeda mokyklai pasiekti Lietuvos bendrojo lavinimo mokyklos pradinio ugdymo bendrojoje programoje numatytų tikslų ir planuojamų rezultatų (kompetencijų).

Pradinio ugdymo bendroji programa – apibrėžtas pradinio ugdymo turinys, apimantis ugdymo tikslus ir uždavinius, mokinių pasiekimus, rekomenduojamas ugdymo gaires, nurodantis dalyko apimtį, aprašantis mokinių pasiekimų lygių požymius.

Pradinio ugdymo programa – formalizuota švietimo programa, kurios turiniu, įgyvendinimo būdais ir metodais siekiama pradinio išsilavinimo.

Specialiosios pamokos – privalomos pamokos specialiųjų poreikių mokiniams sutrikimą ar negalią kompensuojamiesiems įgūdžiams ugdyti.

Specialiosios pratybos – tai mokinių logopedinės, judesio ir padėties, tarties, kalbos ir klausos, orientacijos ir mobilumo, regėjimo funkcijų lavinimo, kasdienių gyvenimo įgūdžių ugdymo, Brailio rašto mokymo individualios ar grupinės pratybos.

Trumpalaikis ugdymo turinio planas – savaitei ar kitokiam mokyklos susitarimu nustatytam laikotarpiui mokytojo numatyti mokinių ugdymosi pasiekimai, priemonės ir būdai jiems siekti.

Ugdymo individualizavimas – ugdymo turinio pritaikymas mokiniui pagal jo individualius ugdymosi poreikius ir mokyklos galimybes.

4. Kitos Bendrajame plane vartojamos sąvokos atitinka Lietuvos Respublikos švietimo įstatyme (Žin., 1991, Nr. 23-593; 2003, Nr. 63-2853) ir kituose švietimą reglamentuojančiuose teisės aktuose vartojamas sąvokas.

II. MOKYKLOS PRADINIO UGDYMO PLANO RENGIMAS

5. Mokykla, rengdama ugdymo planą pradinio ugdymo programai įgyvendinti, vadovaujasi Bendruoju planu, pradinį ugdymą ir mokyklos veiklą reglamentuojančiais teisės aktais.

6. Mokyklos pradinio ugdymo planą (toliau – Ugdymo planas) rengia direktoriaus įsakymu sudaryta darbo grupė.

7. Mokykla apsisprendžia dėl Ugdymo plano laikotarpio (vieneriems ar dvejiems mokslo metams) ir struktūros: jei mokykloje įgyvendinamos kelios formaliojo švietimo programos (pvz., pradinio, pagrindinio, vidurinio), mokykla gali rengti vieną (bendrą) ugdymo planą visoms programoms įgyvendinti arba atskirą Ugdymo planą. Nepriklausomai nuo pasirinktos ugdymo plano struktūros mokyklos Ugdymo plane būtina numatyti Bendrojo plano 20.4.1, 21.4.2 punktuose pradinio ugdymo programai nustatytą valandų skaičių.

8. Ugdymo plano projektas derinamas su mokyklos taryba.

9. Ugdymo planą tvirtina mokyklos direktorius iki einamųjų metų rugsėjo 1 dienos.

10. Mokyklos, dirbančios pagal Netradicinio ugdymo koncepciją, patvirtintą Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2001 m. spalio 30 d. įsakymu Nr. 1446 (Žin., 2006 Nr. 4-115) Mokyklos ugdymo planą tvirtina Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministras. Mokyklos ugdymo plano projektas Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerijai teikiamas ne vėliau kaip likus vienam mėnesiui iki einamųjų mokslo metų pradžios.

11. Ugdymo plane susitarimo būdu turėtų būti numatyta:

11.1. pradinio ugdymo bendrajai programai (toliau – Bendroji programa) įgyvendinti konkrečioje klasėje ar ugdymo koncentre dalykui skiriamų pamokų skaičius pagal Bendrojo plano 20.4.1, 21.4.2. punktuose dalykui skiriamų valandų skaičių. Pradinio ir muzikinio ugdymo, pradinio ir dailės ugdymo programoms įgyvendinti pamokų skaičius gali būti didinamas 1–2 pamokoms, tačiau neviršinant 10 proc. Bendrajame plane nustatyto ugdymo turinio;

11.2. pradinio ugdymo turinio pasirinkimo ir diferencijavimo bei individualizavimo galimybės;

11.3. integruoto ugdymo ypatumai;

11.4. dorinio ugdymo organizavimas, jei etikos ar tradicinės religinės bendruomenės ar bendrijos tikybai mokyti klasėje nesusidaro 7 mokinių grupė ir nėra galimybės mokykloje sudaryti mobiliąją grupę;

11.5. informacinių technologijų naudojimo ugdymo procese būdai;

11.6. prevencinių ir kitų programų integravimo į ugdymo turinį būdai;

11.7. žmogaus saugos (civilinė sauga, priešgaisrinė sauga ir saugaus eismas) integravimas į kitus ugdymo pradinio ugdymo programos dalykus;

11.8. ugdymo turinio planavimo formos ir laikotarpiai, mokinių ugdymo pažangos ir pasiekimų vertinimo laikotarpiai, vertinimo fiksavimo ir informavimo formos ir būdai, atsižvelgiant į Bendrosios programos reikalavimus ir pradinio ugdymo metodines rekomendacijas;

11.9. vadovėlių ir kitų mokymo (si) priemonių pasirinkimo principai ir tvarka;

11.10. neformaliojo ugdymo veiklos organizavimo būdai ir dalyvavimo joje galimybės;

11.11. švietimo pagalbos teikimo galimybės ir būdai;

11.12. klasių dalijimas į grupes:

11.12.1. jeigu vieną dorinio ugdymo dalyką – tikyba (tradicinės religinės bendrijos ar bendruomenės) arba etiką pasirenko ne mažiau kaip 7 mokiniai.

11.12.2. lietuvių kalbai (valstybinei) mokyti mokyklose tautinės mažumos kalba, jeigu klasėje mokosi ne mažiau kaip 20 mokinių;

11.12.3. lietuvių kalbai (gimtajai) mokyti mokyklose, kurių sąrašą tvirtina Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministras;

11.12.4. jei mokykla turi pakankamai lėšų ir specialistą (us) – užsienio kalbai mokyti;

11.13. mokyklos nuožiūra skirstomų pamokų panaudojimas:

11.13.1. ankstyvajam užsienio kalbų mokymui 3 klasėje 2009–2010 mokslo metais;

11.13.2. kryptingam meniniam ugdymui;

11.13.3. dvikalbiam ugdymui, integruotam ugdymo procesui organizuoti ir kitai ugdomajai veiklai, jei per pamoką dirba du mokytojai;

11.13.4. individualiam darbui su mokiniu (-iais), kuriam (-iems) reikalinga papildoma mokytojo arba specialioji pedagoginė pagalba (nepadidinus mokiniui privalomų pamokų skaičiaus per savaitę, pvz., kai per pamokas dirba du mokytojai: mokytojas ir mokytojo padėjėjas arba mokytojas ir specialusis pedagogas);

11.13.5. individualioms ir grupinėms konsultacijoms ar ugdomajai veiklai (mokiniam, turintiems mokymosi sunkumų, itin gabiems);

11.13.6. projektinei, socialinei, kultūrinei (taip pat ir etninei), pažintinei ir kitai vaiko ugdomajai veiklai;

11.13.7. kitoms ugdymo veikloms, padedančioms mokyklai siekti Bendrosios programos tikslų;

11.14. jungtinių klasių ugdymo organizavimas;

11.15. mokinių mobiliųjų grupių sudarymas:

11.15.1. doriniam ugdymui (tikybos, etikos), jei dalyko pageidauja mokyti ne mažiau kaip septyni paralelinių ar gretimų klasių mokiniai.

11.15.2. tautinės mažumos kalbai (mokinio gimtajai) mokyti; jei tos kalbos pageidauja mokyti ne mažiau kaip 7-ų, o savivaldybės centro ar miesto mokykloje – 12-os mokinių grupė iš paralelių ar gretimų klasių mokiniai;

11.15.3. kūno kultūrai;

11.15.4. grupinėms konsultacijoms (gabių, mokymosi sunkumų turinčių vaikų), kai susidaro mokinių skaičius, nustatytas Bendrojo plano 11.15.2 punkte.

11.15.5. specialiajai pedagoginei pagalbai teikti, kai susidaro mokinių skaičius, nustatytas Bendrojo plano 11.15.2 punkte;

11.16. mokinių, besimokančių dailės, šokio, muzikos, menų mokyklose, sportinės krypties neformaliojo švietimo įstaigose, atleidimas nuo atitinkamo privalomojo dalyko savaitinių pamokų (ar jų dalies) lankymo, tų dalykų mokymosi pasiekimų vertinimas, įskaitymas. Numatomos vaikų, atleistų nuo pamokų, saugumo užtikrinimo priemonės;

11.17. mokinių, pradedančių mokyti pagal pradinio ugdymo programą lietuvių mokomąją kalbą, bet nemokantiems lietuvių kalbos, sąlygų sudarymas ją intensyviai mokyti;

11.18. mokslo metų skirstymas trimestrais arba pusmečiais; papildomų mokinių atostogų trukmė ir laikas;

11.19. pamokos trukmės laikas ir/ar integruoto ugdymo proceso organizavimo ypatumai;

11.20. mokinių mokymosi krūvio (taip pat kontrolinių ir namų darbų) reguliavimo priemonės;

11.21. specialiosios pedagoginės ir specialiosios pagalbos mokiniams teikimas ir programų pritaikymas.

12. Mokyklos, siekdamos patenkinti mokinių ugdymosi poreikius, atsižvelgdamos į turimas finansines ir kitas galimybes ir suderinus su steigėju (savininku) gali priimti ir kitus Bendrajame plane nenumatytus sprendimus.

III. PRADINIO UGDYMO PROGRAMOS ĮGYVENDINIMAS

I. UGDYMO ORGANIZAVIMAS 2009–2011 MOKSLO METAIS

13. Mokslo metai prasideda rugsėjo 1 d., baigiasi rugpjūčio 31 d.

14. Vienerių mokslo metų ugdymo proceso trukmė – 32 savaitės. Mokykloje mokomasi penkias dienas per savaitę.

15. Ugdymo proceso metu mokiniams skiriamos atostogos: rudens atostogoms skiriamos 7 kalendorinės dienos, žiemos atostogoms – 14 kalendorinių dienų, pavasario – 7 kalendorinės dienos.

16. Papildomoms atostogoms skiriama 10 mokymosi dienų (du kartus per metus).

17. Mokykla, kurios mokomoji kalba yra tautinės mažumos kalba, suderinusi su steigėju gali keisti žiemos (Kalėdinių) ir pavasario (Velykų) atostogų datas, nurodytas Bendrojo plano 20.2, 21.2 punktuose.

18. Dešimt ugdymo proceso dienų per mokslo metus skiriama kultūrinei (taip pat etninei), meninei, pažintinei, kūrybinei, sportinei, praktinei, socialinei, prevencinei veiklai. Šios dienos įskaičiuojamos į mokymosi dienų skaičių.

19. Paskelbus ekstremalią situaciją, kuri kelia pavojų mokinių gyvybei ar sveikatai, nustačius ypatingą epideminę situaciją dėl staigaus ir neįprastai didelio užkrečiamų ligų išplitimo viename ar keliuose administraciniuose teritoriniame vienete, taip pat oro temperatūrai esant 20 laipsnių šalčio ar žemesnei, į mokyklą mokiniai gali neatvykti. Šios dienos įskaičiuojamos į mokymosi dienų skaičių.-

20. Ugdymo organizavimas 2009–2010 mokslo metais:

20.1. ugdymasis procesas prasideda 2009 m. rugsėjo 1 d., baigiamas 2010 m. gegužės 28 d.

20.2. atostogų trukmė kalendorinėmis dienomis:

Atostogos	Prasideda	Baigiasi
Rudens	2009-10-26	2009-11-01
Žiemos (Kalėdų)	2009-12-21	2009-01-03
Pavasario (Velykų)	2010-03-29	2010-04-04
Vasaros	2010-05-31	2010-08-31

20.3. rekomenduojama mokinių papildomų atostogų trukmė kalendorinėmis dienomis:

Atostogos prasideda	Atostogos baigiasi
2010-01-04	2010-01-10
2010-02-08	2010-02-14

20.4. 2009–2010 mokslo metais pradinio ugdymo programai (ugdymo dalykams) skiriamos valandos:

20.4.1. pradinio ugdymo programos dalykų apimtis valandomis, kai pamokos trukmė 1 klasėje – 35 min., 2–4 klasėse – 45 min.:

Dalykai	1–2 klasės	3–4 klasės	Iš viso valandomis
Dorinis ugdymas (tikyba arba etika)	64	64	128
Lietuvių kalba (gimtoji)	448	480	928
Gimtoji kalba (baltarusių, lenkų, rusų, vokiečių)	448*	448*	896*
Lietuvių (valstybinė) kalba	160*	224*	384*
Užsienio kalba	96	64	160
Matematika	288 (256*)	288	576
Pasaulio pažinimas	128	128	256
Dailė ir technologijos	128	128 (96*)	256(224*)

Muzika	128	128	256
Kūno kultūra	160	160	320
Mokyklos nuožiūra skirstomos pamokos	96	128	224
Iš viso	1536 1604*	1568 1668*	3104 3272*

Pastaba: * mokykloje tautinės mažumos kalba.

20.4.2. dalykai ir jiems skiriamų valandų skaičius per savaitę pradinio ugdymo programai įgyvendinti, kai pamokos trukmė 1 klasėje – 35 min., 2–4 klasėse – 45 min.:

Dalykai	Dalyko savaitinių pamokų skaičius		
	1–2 klasės	3–4 klasės	pradinio ugdymo programa (1–4 klasės)
Dorinis ugdymas (tikyba arba etika)	2	2	4
Kalbos:			
Lietuvių kalba (gimtoji)	14	15	29
Užsienio kalba (anglų, prancūzų ar vokiečių)	3	2	5
Matematika	9	9	18
Pasaulio pažinimas	4	4	8
Dailė ir technologijos	4	4	8
Muzika	4	4	8
Kūno kultūra	5	5	10
Minimalus privalomų pamokų skaičius mokiniui	1 kl. – 22 2 kl. – 23	3 kl. – 22 4 kl. – 23	90
Mokyklos nuožiūra skirstomos pamokos	7**		7
Maksimalus pamokų skaičius mokiniui	1 kl. – 22 2 kl. – 24	3 kl. – 24* 4 kl. – 24	94
Neformalusis ugdymas	8**		8
			105

Pastabos: * tik mokiniams iki 2009–2010 m. m. pasirinkusiems ankstyvą užsienio kalbų mokymą;

**mokyklos nuožiūra skirstomų pamokų ir neformaliojo ugdymo valandų skaičius nurodytas 1–4 klasėms (keturioms klasėms) bendrai, esant daugiau klasių komplektų atitinkamai didėja ir šių pamokų skaičius.

20.4.3. dalykai ir jiems skiriamų pamokų skaičius per savaitę pradinio ugdymo programai įgyvendinti mokykloje tautinės mažumos kalba, kai pamokos trukmė 1 klasėje – 35 min., 2–4 klasėse – 45 min.:

Dalykai	Dalyko savaitinių pamokų skaičius		
	1–2 klasės	3–4 klasės	pradinio ugdymo programa (1–4 klasės)
Dorinis ugdymas (tikyba arba etika)	2	2	4
Kalbos:			
Gimtoji kalba	14	14	28
Lietuvių kalba (valstybinė)	5	7	12
Užsienio kalba (anglų, prancūzų ar vokiečių)	3	2	5
Matematika	8	9	17
Pasaulio pažinimas	4	4	8

Dailė ir technologijos	4	3	7
Muzika	4	4	8
Kūno kultūra	5	5	10
Minimalus privalomų pamokų skaičius mokiniui	1 kl. – 23; 2 kl. – 26	3 kl. – 25 4 kl. – 25	99
Mokyklos nuožiūra skirstomos pamokos	7**		7
Maksimalus pamokų skaičius mokiniui	1 kl – 23 2 kl.– 26	3 kl. – 27* 4 kl. – 26	102
Neformalusis ugdymas	8**		8
			114

Pastabos **mokyklos nuožiūra skirstomų pamokų ir neformaliojo ugdymo valandų skaičius nurodytas 1–4 klasėms (keturioms klasėms) bendrai, esant daugiau klasių komplektų atitinkamai didėja ir šių pamokų skaičius.

21. Ugdymo proceso organizavimas 2010–2011 mokslo metais:

21.1. ugdomasis procesas prasideda 2010 m. rugsėjo 1 d., baigiamas 2011 m. gegužės 31 d.;

21.2. mokinių atostogų trukmė kalendorinėmis dienomis:

Atostogos	Prasideda	Baigiasi
Rudens	2010-10-25	2010-10-31
Žiemos (Kalėdų)	2010-12-20	2011-01-02
Pavasario (Velykų)	2011-04-18	2011-04-24
Vasaros	2011-06-01	2011-08-31

21.3. rekomenduojama mokinių papildomų atostogų trukmė kalendorinėmis dienomis:

Atostogos prasideda	Atostogos baigiasi
2011-01-03	2011-01-09
2011-02-21	2011-02-27

21.4. 2010–2011 mokslo metais pradinio ugdymo programai (ugdymo dalykams) skiriamos valandos:

21.4.1. pradinio ugdymo programos dalykų apimtis valandomis, kai pamokos trukmė 1 klasėje – 35 min, 2–4 klasėse – 45 min.:

Dalykai	1–2 klasės	3–4 klasės	Iš viso valandomis
Dorinis ugdymas (tikiyba arba etika)	64	64	128
Lietuvių kalba (gimtoji)	448	480	928
Gimtoji kalba(baltarusių, lenkų, rusų, vokiečių)	448*	448*	896*
Lietuvių (valstybinė) kalba	160*	224*	384*
Užsienio kalba	96	160	256
Matematika	288	288	576
Pasaulio pažinimas	128	128	256
Dailė ir technologijos	128	128 (96*)	256 (224*)
Muzika	128	128	256
Kūno kultūra	160	160	320 (320*)
Mokyklos nuožiūra skirstomos pamokos	96	128	224
Iš viso	1536 1696*	1664 1764*	3200 3460*

Pastaba: * mokykloje tautinės mažumos kalba.

21.4.2. dalykai ir jiems skiriamų valandų skaičius per savaitę pradinio ugdymo programai įgyvendinti, kai pamokos trukmė 1- klasėje – 35 min, 2–4 klasėse – 45 min.:

Dalykai	Dalyko savaitinių pamokų/valandų skaičius		
	1–2 klasės	3–4 klasės	pradinio ugdymo programa (1–4 klasės)
Dorinis ugdymas (tikyba arba etika)	2	2	4
Kalbos:			
Lietuvių kalba (gimtoji)	14	15	29
Užsienio kalba (anglų, prancūzų ar vokiečių)	3	5	8
Matematika	9	9	18
Pasaulio pažinimas	4	4	8
Dailė ir technologijos	4	4	8
Muzika	4	4	8
Kūno kultūra	5	5	10
Minimalus privalomų pamokų skaičius mokiniui	1 kl. – 22 2 kl. – 23	3 kl. – 24 4 kl. – 24	93
Mokyklos nuožiūra skirstomos pamokos	7**		7
Maksimalus pamokų skaičius mokiniui	1 kl. – 22 2 kl. – 24	3 kl. – 24 4 kl. – 24	94
Neformalusis ugdymas	8**		8
			108

Pastabos:**mokyklos nuožiūra skirstomų pamokų ir neformaliojo ugdymo valandų skaičius nurodytas 1-4 klasėms (keturioms klasėms) bendrai, esant daugiau klasių komplektų atitinkamai didėja ir šių pamokų skaičius.

21.4.3. Dalykai ir jiems skiriamų pamokų skaičius per savaitę pradinio ugdymo programai įgyvendinti mokykloje tautinės mažumos kalba, kai pamokos trukmė 1 klasėje – 35 min, 2–4 klasėse – 45 min.:

Dalykai	Dalyko savaitinių pamokų skaičius		
	1–2 klasės	3–4 klasės	Pradinio ugdymo programa (1–4 klasės)
Dorinis ugdymas (tikyba arba etika)	2	2	4
Kalbos:			
Gimtoji kalba	14	14	28
Lietuvių kalba (valstybinė)	5	7	12
Užsienio kalba (anglų, prancūzų ar vokiečių)	3	5	8
Matematika	8	9	17
Pasaulio pažinimas	4	4	8
Dailė ir technologijos	4	3	7
Muzika	4	4	8
Kūno kultūra	5	5	10
Minimalus privalomų pamokų skaičius mokiniui	1 kl. – 23 2 kl. – 26	3 kl. – 27 4 kl. – 26	102
Mokyklos nuožiūra skirstomos	7**		7

pamokos			
Maksimalus pamokų skaičius mokiniui	1 kl. – 23 2 kl.– 26	3 kl – 27 4 kl. –26	102
Neformalusis ugdymas	8**		8
			117

22. Pamokos trukmė 1 klasėje – ne ilgesnė kaip 35 minutės, 2–4 klasėse – ne ilgesnė kaip 45 minutės. Mokyklai pasirinkus trumpesnę pamokos laiką nei 35 minutės 1-oje klasėje ir 45 minutės 2–4 klasėse, atitinkamai didinamas ir dalykams skiriamų savaitinių pamokų skaičius.

23. Pamokų skaičių klasei per savaitę sudaro: minimalus pamokų skaičius mokiniui, mokyklos nuožiūra skiriamos pamokos, neformaliojo ugdymo valandos ir dalyko, kuriam mokytis klasė dalijama į grupes, pamokų skaičius.

24. Privalomų pamokų skaičių sudaro minimalus pamokų skaičius mokiniui.

II. PRADINIO UGDYMO PROGRAMOS ATSKIRŲ DALYKŲ UGDYMO ORGANIZAVIMAS

25. Tėvų (globėjų) pageidavimu mokykloje organizuojamas dorinis ugdymas – etika ir/arba tikyba (tradicinės religinės bendrijos ar bendruomenės):

25.1. tėvams pageidaujant mokytis vaiką etikos ar tradicinės religinės bendruomenės ar bendrijos tikybos, bet mokykloje nesusidarant 7-ių mokinių grupei, mokykla pagal turimas lėšas ir kitas galimybes lanksčiai organizuoja pageidaujamos dorinio ugdymo dalyko mokymą (*gali sudaryti mažesnę nei 7-ių mokinių grupę, sudaryti sutartį dėl mokymo su religinės bendruomenės ar bendrijos bažnyčia ar su kita mokykla, kurioje toks mokymas yra organizuojamas*);

25.2. dalyką mokinys gali keisti kiekvienais mokslo metais, jo tėvams (globėjams) parašius prašymą.

26. Užsienio kalba:

26.1. užsienio (anglų, prancūzų ar vokiečių) kalbos mokoma antraisiais–ketvirtaisiais pradinio ugdymo programos metais;

26.2. tėvai (globėjai) parenka mokiniui vieną iš mokyklos siūlomų užsienio kalbų;

26.3. nuo 2009 m. rugsėjo 1 d. užsienio kalbos mokoma visose 2-osiose klasėse, tam skiriamos 3 pamokos per savaitę;

26.4. 2009–2010 mokslo metais ankstyvajam užsienio kalbos mokymui 3 klasėje skiriamos 2 pamokos per savaitę iš mokyklos nuožiūra skirstomų pamokų ir/ar iš neformaliojo ugdymo valandų;

26.5. nuo 2010 m. rugsėjo 1 d. užsienio kalbos mokoma visose 2–4 klasėse. 2 ir 3 klasėse skiriama po 3 pamokos per savaitę, ketvirtoje – po 2;

26.6. mokytis užsienio kalbos pradinėse klasėse gali:

26.6.1. užsienio kalbos mokytojo kvalifikaciją turintis mokytojas, išklauses darbo su pradinėse klasių mokiniais didaktikos kursą;

26.6.2. pradinėse klasių mokytojas, turintis užsienio kalbos mokytojo kvalifikaciją ir baigęs užsienio kalbos mokymo kursus arba dalyvaujantis perkvalifikavimo studijų programoje;

27. Kūno kultūra:

27.1. viena kūno kultūros pamoka per savaitę gali būti skiriama šokiui;

27.2. jei kūno kultūrai skiriamos 2 pamokos per savaitę, rekomenduojama sudaryti sąlygas mokiniams ne mažiau kaip vieną valandą per savaitę lankyti aktyvaus judėjimo užsėmimus mokykloje ar kitoje neformaliojo švietimo įstaigoje;

27.3. specialiosios medicininės fizinio pajėgumo grupės gali būti organizuojamos taip:

27.3.1. iš įvairių klasių sudaromos 8–15 mokinių grupės, kurioms skiriamos 2 pamokos per savaitę;

27.3.2. mokiniai dalyvauja pamokose su pagrindine grupe, bet pratimai ir krūvis jiems skiriami pagal gydytojo rekomendacijas;

27.3.3. tėvų, (globėjų) pageidavimu mokiniai gali lankyti sveikatos grupes ne mokykloje;

27.3.4. parengiamosios medicininės fizinio pajėgumo grupės mokiniams krūvis ir pratimai skiriami atsižvelgus į jų ligų pobūdį. Neskiriama ir neatliekama pratimų, kurie gali skatinti ligų paūmėjimą.

28. Meninis ir technologinis ugdymas:

28.1. mokykla, organizuojanti kryptingą meninį ugdymą, parengia kryptingo meninio ugdymo programą, kurią tvirtina mokyklos direktorius;

28.2. jei yra teatro specialistas, turintis pedagoginio darbo patirties, kaip viena iš neformaliojo ugdymo sričių rekomenduojamas teatras;

28.3. meniniam ir technologiniam ugdymui rekomenduojama skirti po vieną valandą per savaitę.

III. MOKINIŲ PASIEKIMŲ VERTINIMAS

29. Mokinių pasiekimai ir pažanga vertinami vadovaujantis Mokinių pažangos ir pasiekimų vertinimo samprata, patvirtinta Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2004 m. vasario 25 d. įsakymu Nr. ISAK-256 (Žin., 2004, Nr. 35-1150).

30. Vertinant mokinių pažangą ir pasiekimus taikomas formuojamasis (raštu ir žodžiu), diagnostinis (pagal mokyklos pasirinktą vertinimo formalizavimo būdą) ir apibendrinamasis vertinimas (aprašas). Pradinių klasių mokinių pažanga ir pasiekimai pažymiais nevertinami.

31. Pusmečio (trimestro) mokinių pažanga fiksuojama Pradinio ugdymo dienyne (toliau – Dienynas), patvirtintame švietimo ir mokslo ministro 2008 m. gruodžio 4 d. įsakymu Nr. ISAK-3328 (Žin., 2008, Nr. 146-5879):

31.1. 2009–2010 mokslo metais 1 ir 3 klasių mokinių pasiekimai fiksuojami atitinkamose dienyno skiltyse įrašant mokinio pasiektą mokymosi lygį (patenkinamas, pagrindinis, aukštesnysis) pagal pasiekimų požymius, aprašytus pradinio ugdymo bendrojoje programoje;

31.2. 2009–2010 mokslo metais 2-ą ir 4-ą klasių mokinių pasiekimai fiksuojami pagal pačios mokyklos nustatytą fiksavimo būdą (pvz. atitinkamose dienyno skiltyse įrašoma „padaryta pažanga“ ar „nepadaryta pažanga“ (p.p., n.p.)“ arba įrašomas mokinio pasiektas mokymosi lygis);

31.3. 2010–2011 mokslo metais 1–4 klasių mokinių pasiekimų pažanga fiksuojama įrašomu mokinio pasiektu mokymosi lygiu.

32. Baigus pradinio ugdymo programą, klasės mokytojas, taikydamas apibendrinamąjį vertinimą, rengia mokinio pasiekimų aprašą.

IV. NEFORMALIOJO VAIKŲ ŠVIETIMO ORGANIZAVIMAS

33. Neformalusis vaikų švietimas įgyvendinamas pagal Neformaliojo vaikų švietimo koncepciją, patvirtintą Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2005 m. gruodžio 30 d. įsakymu Nr. ISAK-2695 (Žin., 2006, Nr. 4-115).

34. Neformaliojo vaikų švietimo programas mokiniai (ar jų tėvai, globėjai) renkasi, ši veikla neprivaloma ir įgyvendinama realizuojant:

34.1. neformaliojo švietimo programas;

34.2. neformaliojo vaikų švietimo programas, kurios gali būti vykdomos ir mokykloje, kai panaudotos visos neformaliojo ugdymo valandos, finansuojamos iš mokinio krepšelio lėšų, skirtų neformaliajam vaikų švietimui;

34.3. pažintinę veiklą, organizuojamą pagal Mokinių pažintinei veiklai skirtų lėšų naudojimo metodines rekomendacijas, patvirtintas Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2007 m. spalio 2 d. įsakymu Nr. ISAK-1934 (Žin., 2007, Nr. 105-4319);

34.4. socialinę, projektinę veiklą.

35. Mokinių skaičius neformaliojo ugdymo grupėje yra ne mažesnis kaip 7 mokiniai gyvenvietės ir 12 mokinių savivaldybės centro ir miesto mokykloje.

36. Valandos, skirtos neformaliajam ugdymui pradinėse klasėse, turi būti naudojamos pagal paskirtį.

37. Neformaliojo vaikų švietimo programos steigėjo nustatyta tvarka gali būti vykdomos mokinių atostogų metu.

V. LIETUVIŲ KALBOS (VALSTYBINĖS) IR TAUTINIŲ MAŽUMŲ GIMTŲJŲ KALBŲ UGDYMO ORGANIZAVIMAS

38. Mokykla, kurioje mokoma tautinės mažumos kalba, atsižvelgdama į mokinių kalbos gebėjimus ir poreikius, apsisprendžia dėl lietuvių kalbai (valstybinei) ir gimtajai kalbai klasei skiriamų pamokų skaičiaus rinkdamasi vieną iš variantų:

38.1. skiria Bendrajame plane nustatytą pamokų skaičių per savaitę;

38.2. Bendrajame plane skirtas savaitines pamokas gimtajai kalbai ir lietuvių kalbai (valstybinei) sumuoja ir dalija jas per pusę;

38.3. Bendrajame plane nustatytą gimtosios kalbos pamokų skaičių skiria lietuvių kalbai, o lietuvių kalbos pamokų skaičių – gimtajai kalbai.

39. Mokyti lietuvių kalbos (valstybinės) pradinėse klasėse, kuriose ugdoma tautinės mažumos kalba, gali lietuvių kalbos mokytojo kvalifikaciją turintis mokytojas, *arba pradinių klasių mokytojas, baigęs pradinio ugdymo programą lietuvių kaba*.

40. Mokyklose, kuriose mokoma tautinės mažumos kalba, gali būti taikomas dvikalbis ugdymas.

41. Mokiniai, kurių gimtoji kalba yra kita negu mokyklos mokomoji kalba, gali būti mokomi gimtosios kalbos, jei susidaro ne mažesnė kaip 7 mokinių grupė gyvenvietės ir 12 mokinių grupė savivaldybės centro ir miesto mokykloje ir yra tos kalbos mokytojas specialistas, *išklausęs darbo su pradinių klasių mokiniais didaktikos kursą*.

42. Gimtosios kalbos mokoma vadovaujantis Tautinės mažumos kalbos mokymosi organizavimo bendrojo lavinimo mokykloje rekomendacijų aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2006 m. rugpjūčio 1 d. įsakymu Nr. ISAK-1630 (Žin., 2006, Nr. 87-3420).

VI. UŽSIENIEČIŲ IR LIETUVOS RESPUBLIKOS PILIEČIŲ, ATVYKUSIŲ AR GRĮŽUSIŲ GYVENTI IR DIRBTI LIETUVOS RESPUBLIKOJE, VAIKŲ UGDYMO ORGANIZAVIMAS

43. Mokinio užsienio šalies mokykloje įgytų mokymosi pasiekimų lygį nustato mokykla, į kurią kreipiasi mokinys, pageidaujantis tęsti mokymąsi. Jei reikia likviduoti kai kurių dalykų programų skirtumus, mokykla, atsižvelgusi į mokinio (tėvų) pageidavimus, numato būdus ir formas atsilikimui likviduoti.

44. Užsieniečių ar Lietuvos Respublikos piliečių, grįžusių iš užsienio, vaikų, nemokančių valstybinės kalbos ir norinčių mokytis ar tęsti mokymąsi Lietuvos bendrojo lavinimo mokyklose, ugdymas organizuojamas vadovaujantis Užsieniečių ir Lietuvos Respublikos piliečių, atvykusių ar grįžusių gyventi ar dirbti Lietuvos Respublikoje, vaikų ir suaugusiųjų ugdymo išlyginamosiose klasėse ir išlyginamosiose mobiliosiose grupėse tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos

švietimo ir mokslo ministro 2005 m. rugsėjo 1 d. įsakymu Nr. ISAK-1800 (Žin., 2005, Nr. 109-3991):

45. Mokiniai, kurie išvyksta gyventi ar (ir) mokytis į užsienį, pateikę prašymą mokyklos, kurioje jie mokėsi, direktoriui, lietuvių kalbos ar visų atitinkamos klasės dalykų gali mokytis savarankiškai pagal Savarankiško mokymosi tvarkos aprašą, patvirtintą Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2003 m. vasario 25 d. įsakymu Nr. 258 (Žin., 2003, Nr. 33-1397; 2007, Nr. 95-3860).

VII. UGDYMO ORGANIZAVIMAS JUNGTINĖSE KLASĖSE

46. Klasės jungiamos vadovaujantis Bendrojo lavinimo, specialiojo ugdymo, profesinio mokymo mokyklų, pagalbą mokiniui, mokytojui ir mokyklai teikiančių įstaigų steigimo, reorganizavimo, likvidavimo ir pertvarkymo kriterijais, patvirtintais Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. birželio 14 d. nutarimu Nr. 746 (Žin., 2004, Nr. 95-35-3510).

47. Gali būti jungiamos dvi arba trys klasės, jei sujungus klases susidaro 10–15 mokinių.

48. Jungtiniam pradinių klasių komplektui, atsižvelgiant į Bendrojo plano 20.4.1, 21.4.2 punktuose numatytą atskiriems dalykams skiriamų valandų skaičių skiriama iki 30 valandų per savaitę.

49. Kiekvienam jungtinės klasės komplektui skiriama 3 neformaliojo ugdymo ir 2 mokyklos nuožiūra skiriamos pamokos.

VIII. MOKINIŲ, MOKOMŲ NAMUOSE, UGDYMO ORGANIZAVIMAS

50. Vaikai, kuriems tais kalendoriniais metais sueina 7 metai ir kuriems reikalinga nuolatinė kvalifikuotų specialistų pagalba bei sveikata tausojantis dienos režimas, mokomi pagal Vaikų, kuriems tais kalendoriniais metais sueina 7 metai ir kuriems reikalinga nuolatinė kvalifikuotų specialistų pagalba bei sveikata tausojantis dienos režimas, ugdymo ikimokyklinio ugdymo įstaigoje arba namuose pagal vaiko poreikiams pritaikytą ugdymo programą organizavimo tvarkos aprašą, patvirtintą Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2007 m. rugsėjo 14 d. įsakymu Nr. ISAK-1836 (Žin., 2007, Nr. 100-4088).

51. Sergančių mokinių mokymas namuose skiriamas ir organizuojamas pagal Moksleivių mokymo namuose organizavimo tvarką, patvirtintą Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro ir Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2000 m. kovo 16 d. įsakymu Nr. 259/153 (Žin., 2000, Nr. 25-654).

52. Mokinys gydytojo leidimu dalį pamokų gali lankyti mokykloje. Šios pamokos papildomai įrašomos į mokinio individualų ugdymo planą. Mokykla, suderinusi su mokinio tėvais (globėjais) ir atsižvelgusi į mokinio ligos pobūdį bei gydytojo rekomendacijas, rengia individualų mokinio ugdymo namuose planą.

53. Pagal galimybes ir poreikį mokinys namuose gali integruotai mokytis muzikos, dailės ir technologijų, kūno kultūros.

54. 1-3-os klasės mokiniui, mokomam namuose, skiriama iki 9-ių savaitinių pamokų, 4 klasėje iki 11-a pamokų. Mokyklos, kurioje mokoma tautinės mažumos kalba pagal pradinio ugdymo programą, mokiniams kiekvienoje klasėje skiriamos papildomos dvi pamokos per savaitę lietuvių kalbai mokytis.

55. Mokinių savarankiškas mokymasis organizuojamas pagal Savarankiško mokymosi tvarką, patvirtintą Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2003 m. vasario 25 d. įsakymu Nr. 258 (Žin., 2003, Nr.33-1397; 2007, Nr. 95-3860);

56. Priešmokyklinis ugdymas organizuojamas vadovaujantis Priešmokyklinio ugdymo organizavimo tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2005 m. birželio 22 d. įsakymu Nr. ISAK- 1180 (Žin., 2005., Nr. 84-3118)

57. Saugusiųjų mokymas pagal pradinio ugdymo programą reglamentuojamas 2009-2011 mokslo metų Bendruosiuose ugdymo planuose, skirtuose pagrindinio ir vidurinio programai įgyvendinti.

IV. SPECIALIŪJŲ POREIKIŲ MOKINIŲ UGDYMO ORGANIZAVIMAS

I. SPECIALIŪJŲ POREIKIŲ MOKINIŲ UGDYMO ORGANIZAVIMO BENDROSIOS NUOSTATOS

58. Mokykla, rengdama ugdymo planą, turi atsižvelgti į specialiųjų poreikių mokinių ugdymosi poreikius ir numatyti šių poreikių tenkinimo tvarką: priimti sprendimus dėl specialiųjų poreikių mokinių mokymosi krūvio (planuoti privalomas, specialiąsias pamokas), specialiosios pedagoginės ir (ar) specialiosios pagalbos teikimo.

59. Specialiųjų poreikių mokiniams ugdyti dalykų bendrąsias programas pritaiko (modifikuoja, adaptuoja ar rengia individualią programą) mokytojas atsižvelgdamas į mokinių ugdymosi poreikius, mokyklos specialiojo ugdymo komisijos, specialiojo pedagogo rekomendacijas. Jeigu mokykloje jų nėra, mokytoją konsultuoja mokyklą aptarnaujančios pedagoginės psichologinės tarnybos specialistai.

60. Organizuodama specialiųjų poreikių mokinių ugdymą, mokykla atsižvelgia į:

60.1. mokinių specialiuosius ugdymosi poreikius ir sutrikimus;

60.2. ugdymo formą (ugdosi bendrojo lavinimo mokykloje integruotai (visiškai, dalinai), namuose ar specialiojo ugdymo įstaigoje);

60.3. ugdymo programą (pradinio ugdymo bendrąją ar specialiųjų poreikių mokiniams pritaikytas programas: modifikuotą, adaptuotą, individualiąją);

60.4. turimas mokymo lėšas;

60.5. ugdymo (si) aplinką.

61. Specialioji mokykla ir bendrojo lavinimo mokykla, ugdanti specialiųjų poreikių mokinius, sudarydama mokyklos, klasės ar specialiųjų poreikių mokinio individualų ugdymo planą:

61.1. turi vadovautis Bendruosiuose ugdymo planuose pradinio ugdymo dalykų programoms įgyvendinti skiriamų savaitinių pamokų skaičiumi, nurodytu Bendrojo plano 20.4.2, 20.4.3, 21.4.2, 21.4.3, 81 punktuose;

61.2. gali iki 20 procentų koreguoti dalykų programoms įgyvendinti skiriamų savaitinių pamokų skaičių, išskyrus atvejus, kai ugdymas organizuojamas vadovaujantis Bendrųjų ugdymo planų 81 punktu;

61.3. keisti dalykams skirtų pamokų skaičių (mažinti, didinti), o vietoj neįrašytų dalykų, įvardytų Bendrojo plano 64 punkte, gali planuoti specialiąsias pamokas ir (ar) didinti pamokų skaičių, skirtą meniniam ugdymui, kitų dalykų mokymui, papildomai mokytojo pagalbai teikti. Mokyklose, kuriose mokoma tautinės mažumos kalba, ir lietuvių (valstybinei) kalbai mokyti;

61.4. turi išlaikyti mokiniui Bendrajame plane nurodytą minimalų pamokų skaičių pradinio ugdymo programai įgyvendinti. Nežymų ir vidutinį intelekto sutrikimą turintiems mokiniams ir besimokantiems adaptuotą, specialiųjų poreikių mokiniui pritaikytą bendrąją pradinio ugdymo programą, kurių ugdymas organizuojamas vadovaujantis Bendrųjų ugdymo planų 20.4.2, 20.4.3, 21.4.2 ar 21.4.3 punktu, mokykla gali 1–2 pamokomis mažinti minimalų privalomų pamokų skaičių mokiniui, didindama neformaliojo ugdymo valandų skaičių;

61.5. bendrą pamokų ir neformaliojo ugdymo pamokų skaičių gali mažinti ar didinti 1–2 pamokomis, išskyrus atvejus, kai ugdymas organizuojamas vadovaujantis Bendrųjų ugdymo planų 81 punktu;

61.6. per mokslo metus mokyklos specialiojo ugdymo komisijai ar pedagoginei psichologinei tarnybai įvertinus ir rekomendavus, gali keisti specialiųjų pamokų, pratybų ir individualiai pagalbai skiriamų valandų (pamokų) skaičių;

61.7. intensyvinant mokiniui teikiamą specialiąją pedagoginę ar mokytojo papildomą pagalbą, nustatytam laikotarpiui gali skirti papildomų pamokų kiekvienam mokiniui individualiai ar mokinių grupei;

61.8. turi užtikrinti specialiųjų poreikių mokinių ugdymo tęstinumą ir nuoseklumą;

61.9. savo sprendimu specialiųjų poreikių mokiniams, atsižvelgdama į mokinio sveikatos sutrikimus ir mokyklos specialiojo ugdymo komisijos rekomendacijas, trumpinti pamokų trukmę 5 minutėmis, o sutaupyta laiką skirti mokinių veiklai keisti, pertraukoms organizuoti.

62. Mokykla, vykdydama formaliojo ir neformaliojo švietimo programas, specialiųjų poreikių mokinių skaičių grupėje, atsižvelgusi į mokymo lėšas, mokinių poreikius, turimas mokymo(si) sąlygas ir mokymo priemones gali nustatyti pati.

63. Turintiems kompleksinių sutrikimų, kai intelekto sutrikimas yra sutrikimų derinio dalis, ugdymo planas sudaromas atsižvelgiant į intelekto sutrikimą, vadovaujantis Bendrųjų ugdymo planų 79–81 punktu, planuojant specialiąją pedagoginę pagalbą kitoms sutrikusioms funkcijoms lavinti:

63.1. specialiosios lavinamosios klasės mokytojas mokiniams, turintiems vidutinį, žymų ar labai žymų intelekto sutrikimą, ir mokiniams, turintiems kompleksinių sutrikimų, kai vidutinis, žymus ir labai žymus intelekto sutrikimas yra sutrikimų derinio dalis, rengia individualią ugdymo programą;

63.2. mokykla gali organizuoti šių klasių užimtumą ir mokinių atostogų metu (išskyrus vasarą). Savanoriai aukštesniųjų klasių mokiniai, vykdantys socialinės veiklos programas, gali mokytojui padėti organizuoti šią veiklą.

64. Mokyklos specialiojo ugdymo komisijos ar pedagoginės psichologinės tarnybos siūlymu, tėvų pritarimu specialiųjų poreikių mokiniai:

64.1. kurtieji ir neprigirdintys, turintys vidutinį ir žymų kalbos neišsivystymą, autizmą (normalus intelektas), elgesio, emocijų ir socialinės raidos sutrikimų, skaitymo ir / ar rašymo sutrikimų, vidutinį ir labai žymų judesio ir padėties sutrikimą, ribotą ar sutrikusį intelektą, sergantys psichikos ligomis, ir tautinės mažumos kalba besimokantys įvardytų sutrikimų turintys specialiųjų poreikių mokiniai gali nesimokyti ar pradėti vėliau mokytis užsienio kalbos;

64.2. sutrikusios klausos mokiniai gali nesimokyti, o kurtieji visai nesimoko muzikos;

64.3. judesio ir padėties sutrikimų turintis mokinys gali būti atleistas nuo technologijų pamokų;

64.4. vietoj 64.1, 64.2, 64.3 punktuose nurodytų dalykų mokykla gali tenkinti mokinio specialiuosius ugdymosi poreikius, organizuoti specialiąsias pamokas, teikti papildomą mokytojo pagalbą, o tautinės mažumos kalba besimokantiems, kurtiesiems ir neprigirdintiems mokiniams skirti pamokas lietuvių valstybinei kalbai mokytis;

64.5. integruotai besimokantiems mokiniams visi ugdymo plano keitimai, susiję su atleidimu nuo dalykų mokymosi, įforminami direktoriaus įsakymu.

II. SPECIALIŪJŲ POREIKIŲ MOKINIŲ MOKYMOSI PASIEKIMŲ VERTINIMAS

65. Mokinio, kuriam rekomenduota mokytis pagal bendrąją pradinio ugdymo programą arba modifikuotą specialiųjų poreikių mokiniui pritaikytą bendrąją pradinio ugdymo programą, mokymosi pažanga ir pasiekimai vertinami vadovaujantis Bendrojo plano 29–32 punkto nuostatomis.

66. Mokinio, kuris mokosi pagal individualią ar adaptuotą, specialiųjų poreikių mokiniui pritaikytą bendrąją pradinio ugdymo programą, mokymosi pasiekimai vertinami pagal šioje programoje numatytus pasiekimus.

III. SPECIALIOSIOS PEDAGOGINĖS IR SPECIALIOSIOS PAGALBOS TEIKIMAS

67. Specialioji pedagoginė pagalba teikiama vadovaujantis Specialiosios pedagoginės pagalbos teikimo tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2005 m. rugpjūčio 30 d. įsakymu Nr. ISAK-1780 (Žin., 2005, Nr. 107-3938).

68. Mokiniai, turinčiam vidutinių, didelių ir labai didelių specialiųjų ugdymosi poreikių, specialiąją pagalbą teikia mokytojo padėjėjas.

69. Jei mokykloje nėra specialiojo pedagogo (tiflopedagogo, surdopedagogo, logopedo), kiekvienam specialiųjų poreikių mokiniui, kuriam mokyklos specialiojo ugdymo komisija nustatytu laikotarpiu rekomendavo papildomą specialiąją pedagoginę pagalbą, turi būti skiriama nuo 2 iki 4 valandų per savaitę individualioms konsultacijoms ir (ar) papildomai mokytojo pagalbai.

IV. SPECIALIŲJŲ MOKYKLŲ PARENGIAMOSIOS KLASĖS, SKIRTOS KURTIEMS IR NEPRIGIRDINTIEMS, SUTRIKUSIOS REGOS, SUTRIKUSIOS KALBOS IR KITOS KOMUNIKACIJOS SUTRIKIMŲ TURINTIEMS MOKINIAMS, UGDYMO ORGANIZAVIMAS

70. Specialiųjų poreikių mokinių, kurie mokosi specialiosiose mokyklose, skirtose kurtiems ir neprigirdintiems, sutrikusios regos, sutrikusios kalbos ir kitos komunikacijos sutrikimų turintiems mokiniams, *pradinio ugdymo programoje numatytiems pasiekimams pasiekti per ilgesnį laiką* yra skiriami papildomi privalomo ugdymo metai parengiamajai klasei, kurios ugdymo planas sudaromas vadovaujantis Bendrųjų ugdymo 20.4, 21.4 punktuose 1–2 klasių dalykų programoms įgyvendinti skiriamų pamokų skaičiumi per savaitę vieneriems metams. Atskiriems dalykams numatytas pamokų skaičius mokyklos nuožiūra gali būti keičiamas atsižvelgiant į vaiko ugdymosi poreikius, išlaikant mokiniui minimalų privalomų pamokų skaičių per savaitę.

70.1. Kurtiems ir neprigirdintiems vaikams vietoj kalboms skiriamų pamokų organizuojamos komunikacinės veiklos pamokos (7 pamokos per savaitę), kurias sudaro šios veiklos sritys – lietuvių kalba, bendravimas ir 1 savaitinė pamoka skiriama lietuvių gestų kalbai mokytis. Ugdymo planas sudaromas vadovaujantis Bendrųjų ugdymo 20.4.3, 21.4.3 punktais:

70.1.1. pažintinės veiklos pamokos apima socialinę, kultūrinę veiklą, gamtinės aplinkos pažinimą, elementarių matematinių vaizdinių su(si)formavimą;

70.1.2. meninės veiklos pamokas sudaro muzikos ritmikos mokymasis ir dailės sričių pažinimas;

70.1.3. dalykinei praktinei veiklai skiriamos 3 pamokos per savaitę;

70.1.4. tarties, kalbos ir klausos lavinimo individualioms pratyboms skiriamos 2 pamokos (kochlearinių implantų naudotojams 2–3 pamokos) per savaitę kiekvienam mokiniui. Tarties, kalbos ir klausos lavinimo individualios pratybos vyksta per komunikacinės ir pažintinės veiklos pamokas (pratybų ir minėtų pamokų turinys turi derėti).

70.2. Sutrikusios kalbos ir kitos komunikacijos vaikų ugdymo plane turi būti skiriamos specialiosios pamokos tarčiai, kalbai ir klausai lavinti. Individualioms pratyboms skiriama 1 pamoka kiekvienam mokiniui. Ugdymo planas sudaromas vadovaujantis Bendrųjų ugdymo 20.4.2, 20.4.3, 21.4.2, 21.4.3 punktais.

70.3. Sutrikusios regos vaikų ugdymo plane turi būti skiriama specialioji pamoka, skirta abilitacinėms pratyboms (sensomotorikai ir regėjimui lavinti). Ugdymo planas sudaromas vadovaujantis Bendrųjų ugdymo 20.4.2, 20.4.3, 21.4.2, 21.4.3 punktais.

V. SPECIALIŲJŲ POREIKIŲ MOKINIŲ MOKYMAS NAMUOSE

71. Sergančių specialiųjų poreikių mokinių mokymo namuose ugdymo turinį formuoja mokykla, parinkdama ugdymo sritis, pritaikydama dalykų programas pagal šių mokinių gebėjimus, ugdymosi poreikius ir atsižvelgdama į gydytojų rekomendacijas.

72. Sergantiems specialiųjų poreikių mokiniams, neturintiems intelekto sutrikimų, skiriamas Bendrųjų ugdymo planų 50–56 punktuose nurodytas valandų skaičius, iš jų 1–2 pamokas būtina skirti specialiosioms pamokoms ar specialiajai pedagoginei pagalbai teikti.

73. Tautinės mažumos kalba besimokantiems specialiųjų poreikių mokiniams, neturintiems intelekto sutrikimų, ugdyti namuose skiriamas Bendrųjų ugdymo planų 50–56 punktuose nurodytas valandų skaičius, 2 papildomos valandas būtina skirti lietuvių valstybinei kalbai mokytis.

74. Kurčią ar neprigirdintį vaiką namuose ugdantis surdopedagogas ar logopedas, atsižvelgdamas į individualius vaiko gebėjimus ir klausos sutrikimo laipsnį, kartu su tėvais (globėjais, rūpintojais) individualiai pritaiko mokiniui programą, lavina vaiko gebėjimus, konsultuoja tėvus.

75. Nežymaus intelekto sutrikimo specialiųjų poreikių mokiniams ir tautinės mažumos kalba besimokantiems nežymaus intelekto sutrikimo specialiųjų poreikių mokiniams mokytis namuose skiriamos 6 valandos per savaitę. Šios valandos skiriamos kalbiniam, matematiniam, socialiniam ugdymui ir specialiosioms pamokoms specialiesiems mokinio poreikiams tenkinti.

76. Vidutinio, žymaus ir labai žymaus intelekto sutrikimo specialiųjų poreikių mokiniams ir tautinės mažumos kalba besimokančių nežymaus, žymaus ir labai žymaus intelekto sutrikimo specialiųjų poreikių mokiniams ugdyti namuose skiriamos 6 valandas per savaitę. Ugdymas organizuojamas atskiromis veiklos sritimis: komunikacinės, pažintinės, orientacinės, meninės ir darbinės veiklos kryptimis:

76.1. mokinį namuose ugdo specialusis pedagogas;

76.2. specialusis pedagogas, atsižvelgdamas į individualius kiekvieno vaiko gebėjimus, kartu su tėvais (globėjais, rūpintojais) individualiai pritaiko mokiniui bendrąją pradinio ugdymo programą, lavina vaiko gebėjimus, konsultuoja tėvus;

76.3. žymiai ar labai žymiai sutrikusio intelekto vaikams, turintiems judesio ir padėties sutrikimų, organizuojant mokymą namuose rekomenduojama 1–2 valandos per savaitę skirti gydomajai mankštai.

77. Specialiosios pedagoginės pagalbos teikimas namuose ikimokyklinio amžiaus specialiųjų poreikių vaikams, neturintiems sąlygų lankyti ikimokyklinio ugdymo įstaigas:

77.1. specialioji pagalba namuose teikiama akliesiems ir silpnaregiams, kurių regėjimo aštrumas su korekcija yra iki 0,1, kurtiesiems, neprigirdintiesiems (56–70 dB), žymiai ir labai žymiai sutrikusio intelekto, turintiems cerebrinį paralyžių, labai žymių judesio ir padėties sutrikimų turintiems vaikams;

77.2. ugdymas organizuojamas vadovaujantis Specialiosios pedagoginės pagalbos teikimo specialiųjų poreikių ikimokyklinio amžiaus vaikams namuose tvarka, patvirtinta Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro ir Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2000 m. liepos 5 d. įsakymu Nr. 916/385 (Žin., 2000, Nr. 66-2004);

77.3. ugdymui namuose skiriamos 4 valandos per savaitę. Mokykla, atsižvelgdama į sutrikimus ir parinkdama ugdymo sritis: komunikacinės (gestų kalbos mokymas, lietuvių kalba, bendravimas, tarties mokymas, klausos lavinimas, Brailio rašto mokymas), pažintinės–socialinės, orientacinės, meninės ir darbinės (savitarnos, buitinių įgūdžių ugdymas) veiklos kryptimis, gali skirti valandų sensomotoriniam ir kompiuteriniam raštingumui ugdyti;

77.4. specialiąją pedagoginę pagalbą namuose teikia specialusis pedagogas;

77.5. specialusis pedagogas, atsižvelgdamas į individualius vaiko ugdymosi poreikius, kartu su tėvais (globėjais, rūpintojais) sudaro mokinio individualią ugdymo programą, konsultuoja tėvus.

VI. SPECIALIŲJŲ POREIKIŲ MOKINIŲ, NETURINČIŲ INTELEKTO SUTRIKIMŲ, IR MOKINIŲ TURINČIŲ KOMPLEKSINIŲ SUTRIKIMŲ, KURIŲ SUTRIKIMŲ DERINIO

DALIS NĖRA INTELEKTO SUTRIKIMAS, IR ŠIUOS SUTRIKIMUS TURINČIŲ MOKINIŲ, BESIMOKANČIŲ MOKYKLOSE TAUTINĖS MAŽUMOS KALBA, UGDYMAS

78. Specialiųjų mokyklų, bendrojo lavinimo mokyklų bendrosiose klasėse besimokančių specialiųjų poreikių mokinių, ugdomų pagal pradinio ugdymo bendrąją programą ir modifikuotą specialiųjų poreikių mokiniui pritaikytą bendrąją pradinio ugdymo programą, ugdymo planas sudaromas vadovaujantis Bendrųjų ugdymo planų 20.4.2, 20.4.3, 21.4.2, 21.4.3 punktuose dalykų programoms įgyvendinti nurodytu savaitinių pamokų skaičiumi.

78.1. Sutrikusios klausos mokiniams, atsižvelgdama į klausos netekimo laiką, kalbos išsivystymo lygį, turimus tarties įgūdžius ir gebėjimą bendrauti kalba, ugdymo plane valandas, skirtas specialiosioms pamokoms, mokykla gali koreguoti per mokslo metus, atsižvelgdama į mokyklos specialiojo ugdymo komisijos rekomendacijas ir pagalbos poreikį. Ugdymo planas sudaromas vadovaujantis Bendrųjų ugdymo 20.4.3, 21.4.3 punktais:

78.1.1. kurtieji ir neprigirdintieji mokomi totaliosios komunikacijos, žodiniu ar dvikalbiu metodu atsižvelgiant į individualius kiekvieno mokinio gebėjimus bei tėvų (globėjų, rūpintojų) pageidavimus;

78.1.2. kurčiųjų ir neprigirdinčiųjų mokinių ugdymo plane turi būti skiriama:

lietuvių gestų kalbai 2–3 pamokos,

lietuvių (valstybinei) kalbai 6–8 pamokos,

vietoj dailės ir technologijų pamokų–dalykinei praktinei veiklai 2–3 pamokos, dailei–

1 pamoka,

vietoj muzikos – muzikinei ritmikai 2 pamokos,

tarties, kalbos ir klausos lavinimo individualioms pratyboms skiriamos 2 pamokos (kochlearinių implantų naudotojams skiriamos 2–3 pamokos) kiekvienam mokiniui per savaitę. Tarties, kalbos ir klausos lavinimo individualios pratybos vyksta per lietuvių kalbos pamokas (pratybų ir lietuvių kalbos pamokų turinys turi derėti).

78.2. Sutrikusios regos mokinių ugdymo plane specialiųjų pamokų skiriama sensomotorikai ir regėjimui lavinti, mokymui individualizuoti ir diferencijuoti. Ugdymo planas sudaromas vadovaujantis Bendrųjų ugdymo 20.4.2, 20.4.3, 21.4.2, 21.4.3 punktais:

78.2.1. kiekvienam silpnaregiui, kuriam gresia pavojus apakti, individualioms pratyboms (iki ketverių metų) mokyti Brailio rašto skiriama po 1 pamoką per savaitę, kursas gali būti intensyvinamas;

78.2.2. kiekvienam aklajam (regėjimo aštrumas nuo šviesos pojūčio iki 0,04) ir silpnaregiui (regėjimo aštrumas 0,05–0,1) mokiniui regėjimui lavinti galima skirti po 1 pamoką per savaitę (turint mokymo lėšų). Šis kursas gali būti intensyvinamas;

78.2.3. kiekvienam nereginiam mokiniui mobilumo lavinimo individualioms pratyboms skiriama po 1 pamoką per savaitę. Šios pamokos gali būti skiriamos ir kasdienio gyvenimo bei komunikaciniais įgūdžiams ugdyti;

78.2.4. tiflopedagoginė pagalba, teikiama aklajam ir žymią silpnaregystę (regėjimo aštrumas su korekcija geriau matančia akimi nuo 0,05 iki 0,1) turinčiam mokiniui, besimokančiam pagal pradinio ugdymo programą, yra privaloma.

78.3. Kurčneregių mokinių ugdymas organizuojamas vadovaujantis Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2004 m. rugpjūčio 30 d. įsakymu Nr. ISAK-1332. Ugdyti kurčneregi gali tiflopedagogas arba surdopedagogas, turintis specialųjį pasirengimą, pagal individualiai sudarytą programą.

78.4. Sutrikusios kalbos ir kitos komunikacijos mokiniams specialiųjų pamokų skiriama tarčiai, kalbai ir klausai lavinti. Ugdymo planas sudaromas vadovaujantis Bendrųjų ugdymo 20.4.2, 20.4.3, 21.4.2, 21.4.3 punktais:

78.4.1. individualioms ir grupinėms pratyboms 1–4 klasėse skiriama po 1 pamoką kiekvienam mokiniui per savaitę;

78.4.2. žymius ar labai žymius kalbos ir kitus komunikacijos sutrikimus turintiems mokiniams, bendraujantiems alternatyvios komunikacijos būdu, tarties, kalbos ir komunikacijos lavinimo individualios ir grupinės pratybas galima integruoti į komunikacinės, pažintinės veiklos ir į lietuvių kalbos pamokas. Pratybų ir lietuvių kalbos pamokų turinys turi derėti.

78.5. Judesio ir padėties sutrikimų turintiems mokiniams specialiųjų pamokų skiriama gydomajai kūno kultūrai, sensomotorikai lavinti, kompiuteriniams įgūdžiams formuoti, komunikaciniams gebėjimams ugdyti. Ugdymo planas sudaromas vadovaujantis Bendrųjų ugdymo 20.4.2, 20.4.3, 21.4.2, 21.4.3 punktais:

78.5.1. 4–8 mokinių grupei turinčių judesio ir padėties sutrikimų klasėse būtina skirti 2–3 gydomosios kūno kultūros pamokas per savaitę;

78.5.2. sensomotorikai lavinti, kompiuteriniams įgūdžiams formuoti, komunikaciniams gebėjimams ugdyti skiriama po pamoką per savaitę kiekvienoje klasėje;

78.5.3. individualioms gydomosios kūno kultūros pratyboms skiriama po 2 pamokas per savaitę kiekvienam mokiniui, sergančiam cerebriniu paralyžiumi (vidutinio, labai žybaus laipsnio) ar turinčiam vidutinių, žymių ar labai žymių judesio ir padėties sutrikimų;

78.5.4. gydomosios kūno kultūros ar pratybų pamokos organizuojamos ne didesnei kaip 10 mokinių grupei.

VII. SPECIALIŲJŲ POREIKIŲ MOKINIŲ, TURINČIŲ INTELEKTO SUTRIKIMŲ IR MOKINIŲ, TURINČIŲ KOMPLEKSINIŲ SUTRIKIMŲ, KURIŲ SUTRIKIMO DERINIO DALIS YRA INTELEKTO SUTRIKIMAS, IR ŠIUOS SUTRIKIMUS TURINČIŲ MOKINIŲ, BESIMOKANČIŲ MOKYKLOSE TAUTINĖS MAŽUMOS KALBA, UGDYMAS

79. Mokiniams, turintiems nežymų intelekto sutrikimą, besimokantiems pagal adaptuotą, specialiųjų poreikių mokiniui pritaikytą bendrąją pradinio ugdymo programą, ugdymo planai rengiami vadovaujantis Bendrųjų ugdymo planų 20.4.2, 20.4.3, 21.4.2, 21.4.3 punktuose dalykų programoms įgyvendinti nurodytu savaitinių pamokų skaičiumi, kuris gali būti keičiamas iki 15 procentų:

79.1. mokiniams, turintiems nežymų intelekto sutrikimą ir kompleksinių sutrikimų, kurių derinio dalis yra nežymus intelekto sutrikimas, ugdymo plane reikia skirti specialiųjų pamokų sutrikusioms funkcijoms lavinti ir individualiai ar grupinei specialiajai pedagoginei pagalbai teikti.

80. Mokiniams, turintiems vidutinį intelekto sutrikimą, besimokantiems pagal adaptuotą specialiųjų poreikių mokiniui pritaikytą bendrąją pradinio ugdymo programą, mokykla, atsižvelgdama į mokinio specialiuosius ugdymosi poreikius, specialistų rekomendacijas ir ugdymo formą, ugdymo planą sudaro vadovaudamasi Bendrųjų ugdymo planų 20.4.2, 20.4.3, 21.4.2, 21.4.3 punktuose dalykų programoms įgyvendinti nurodytu savaitinių pamokų skaičiumi, kurį galima koreguoti iki 20 procentų, arba pagal Bendrojo plano 81 punktą ir ugdymą organizuoja atskiromis veiklos sritimis:

80.1. mokiniams, turintiems vidutinį intelekto sutrikimą ir kompleksinių sutrikimų, kurių derinio dalis yra vidutinis intelekto sutrikimas, ugdymo plane reikia skirti specialiųjų pamokų sutrikusioms funkcijoms lavinti ir individualiai ar grupinei specialiajai pedagoginei pagalbai teikti.

81. Mokiniams, turintiems žymų ir labai žymų intelekto sutrikimą ir ugdomiems bendrojo lavinimo mokyklų specialiosiose, specialiosiose lavinamosiose klasėse ar specialiosiose mokyklose, pagal individualią, adaptuotą, specialiųjų poreikių mokiniui pritaikytą bendrąją pradinio ugdymo programą, atskiros veiklos planuojamos lentelėje nurodytam minimaliam pamokų skaičiui atskiriems ugdymo metams (klasei). Šios veiklos mokytojo nuožiūra gali būti jungiamos, keičiamos atsižvelgiant į mokinio poreikius, sveikatą:

Ugdymo metai, klasė	1–2 klasės	3–4 klasės	Iš viso pamokų per 4 ugdymo metus
Dalykai			
Dorinis ugdymas	2	2	4
Komunikacinė veikla arba Kalbos ir bendravimo ugdymas ¹	8–10	8–10	16–20
Pažintinė veikla	6–8	6–8	12–16
Orientacinė veikla	6	6	12
Meninė veikla	4–9	4–9	8–12
Fizinė veikla	4–9	4–9	8–12
Minimalus pamokų skaičius mokiniui	20/20	20/20	80
Mokyklos nuožiūra	6	8	14
Specialioji veikla*			
Maksimalus mokinio pamokų skaičius	22/24	24/24	91
Neformalusis ugdymas	4	4	8

Pastaba: **Kalbos ir bendravimo ugdymas**¹ – veikla, kurią sudaro gestų kalba, sakytinė ir rašytinė lietuvių kalba, yra skiriama kurtiems ir neprigirdintiems vaikams ir kitų komunikacijos sutrikimų turintiems vaikams, naudojantiems alternatyvią komunikaciją. **Specialioji veikla*** yra skiriama sutrikusioms funkcijoms lavinti, specialiajai pedagoginei pagalbai teikti atsižvelgiant į mokinio sutrikimų pobūdį.

Individualioms gydamosios kūno kultūros pratyboms skiriama po 2 pamokas per savaitę kiekvienam mokiniui, sergančiam **cerebriniu paralyžiumi ar turinčiam vidutinių, žymių ar labai žymių judesio ir padėties sutrikimų**.

Individualioms ir grupinėms specialiosioms, logopedinėms pratyboms 1–4 klasėse skiriama po 1 pamoką per savaitę kiekvienam mokiniui, turinčiam **kalbos ir kitų komunikacijos sutrikimų**.

XI. GYDYMO ĮSTAIGOSE BESIGYDANČIŲ VAIKŲ UGDYMO ORGANIZAVIMAS

82. Ugdymas ligininėse organizuojamas pagal Vaikų mokymo gydymo įstaigose tvarką, patvirtintą Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro ir Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2004 m. vasario 2 d. įsakymu Nr. ISAK-132/V-36 (Žin., 2004, Nr. 103-3806):

82.1. atskira klasė ligininės mokykloje komplektuojama, susidarius penkių ar didesnei mokinių grupei. Esant 1–4 mokiniams, komplektuojama jungtinė klasė;

82.2. mokiniai, kuriems taikomas lovos režimas, mokomi individualiai;

82.3 ligininės mokykla ar jai priskirta kita bendrojo lavinimo mokykla vadovaujasi atitinkamos klasės dalykų sąrašu ir neviršydama 13 pamokų per savaitę mokymosi krūvio 1–4 klasių mokiniams ugdymo planą sudaro pati.

83. Ugdymo organizavimas sanatorinėje mokykloje 2009-2011 mokslo metais:

83.1. sanatorinė mokykla, skirta mokiniams, kuriems reikia sveikatą tausojančio režimo, pradinį ugdymą organizuoja vadovaudamasi Bendroju Pradinio ugdymo planu neviršydama minimalaus mokinio pamokų skaičiaus per savaitę ir koreguodama ugdymo planus pagal ligos pobūdį ir gydytojų rekomendacijas;

83.2 Dalykai ir jiems skiriamų pamokų skaičius per savaitę pradinio ugdymo programai sanatorinėje mokykloje, skirtoje vaikams, atvykusiems trumpai gydytis į sanatoriją, įgyvendinti:

Dalykai	Minimalus savaitinių pamokų skaičius dalykui		
	1–2 klasės	3–4 klasės	Pradinio ugdymo programa (1–4 klasės)
Dorinis ugdymas (tikyba arba etika)	2	2	4

Kalbos:			
Lietuvių kalba (gimtoji)	14	14	28
Užsienio kalba	2	(2)*2	4 (6)*
Matematika	8	8	16
Pasaulio pažinimas	4	4	8
Dailė ir technologijos	4	4	8
Muzika			
Kūno kultūra			
Minimalus privalomų pamokų skaičius			
Mokyklos nuožiūra skirstomos pamokos			
Maksimalus pamokų skaičius mokiniui	16–1-oje, 18–2-oje klasėje	16 (18)* – 3- ioje, 4-oje- kl. - 19	68 (70)*
Neformalusis ugdymas		4	4

Pastaba: *valandų skaičius dalykui 201 -2011 m.m

83.3 Dalykai ir jiems skiriamų pamokų skaičius per savaitę pradinio ugdymo programai sanatorinėje mokykloje, skirtoje vaikams, sergantiems įvairiomis tuberkuliozės formomis, įgyvendinti

Dalykai	Minimalus savaitinių pamokų skaičius dalykui		
	1–2 klasės	3–4 klasės	Pradinio ugdymo programa (1–4 klasės)
Dorinis ugdymas (tikyba arba etika)	2	2	4
Kalbos:			
Lietuvių kalba (gimtoji)	14	14	28
Užsienio kalba	2	(2)* 2	2
Matematika	8	8	16
Pasaulio pažinimas	4	4	8
Dailė ir technologijos	4	4	8
Muzika	2	2	4
Kūno kultūra	6	6	12
Minimalus privalomų pamokų skaičius	1-oje - 20, 2-oje kl.- 22	3-oje - 20 (22)* 4-oje kl - 22	84 (86)*
Mokyklos nuožiūra skirstomos pamokos		3	3
Maksimalus pamokų skaičius mokiniui	20 -1-oje 23 -2-oje kl	3-ioje -22–(24)* 4-oje kl. - 23	88 (90)*
Neformalusis ugdymas		6	6

Pastaba: *valandų skaičius dalykui 2010 -2011 m.m

..